

1 ליתני – היה יכול לשנות שפטור מלשלח אפילו במקרה שרובצת בין
2 רובדי אילן, שאף שהיא רובצת פטור מלשלחה, וְכַל שֶׁבֶן מְעוֹפֶפֶת
3 שאינה רובצת כלל, שפטור מלשלח. מתרצת הגמרא: המקרה של
4 מְעוֹפֶפֶת אֵיצְמִירִין ליה, משום שיש בכך חידוש, דְּאִפִּילוּ כְּנַפְיָהּ
5 נוֹנְעוֹת בְּקֶן פְּטוּר מִלְשִׁלְחָה, אבל עדיין יתכן שאף במקרה שיושבת
6 בין שני רובדי אילן פטור מלשלח.

7 מקשה הגמרא: וְהֲאֵינָן תֵּנִן בְּמִשְׁנֵיתֵינוּ בְּזִמְנֵי שְׂכַנְפִּיָּהּ נוֹנְעוֹת בְּקֶן
8 חֵיב לְשִׁלְחָה, וקשה על הברייתא שפוטרת מלשלח במקרה שמעופפת
9 אפילו כאשר כנפיה נוגעות בקן. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב יְהוּדָה,
10 בִּי קִתְּנִי (מתניתין) [מתניתא] בְּנוֹנֵעַ מִן הַצֵּד, ולכך פטרה הברייתא
11 מלשלחה, שאין זה בכלל 'האם רובצת על' וגו'.

12 שנינו במשנה: אֵין שֵׁם [אֵלָא] אֶפְרוּחַ וְכוּ' או ביצה אחת חייב לשלח
13 שנאמר 'קן' קן מכל מקום, היו שם אפרוחים מפריחים או ביצים
14 מוזרות פטור מלשלח שנאמר 'האם רובצת על האפרוחים או על
15 הביצים', מה אפרוחים בני קיימא אף ביצים בני קיימא יצאו מוזרות,
16 ומה הביצים צריכין לאמן אף האפרוחים צריכים לאמן יצאו
17 מפריחין. ומבואר במשנה, שישנו פסוק אחד שמשמעותו ריבוי ופסוק
18 אחד שמשמעותו מיעוט, והמשנה דרשה מן הריבוי, לרבות חיוב
19 שילוח אף כאשר יש אפרוח אחד או ביצה אחת, ומן המיעוט, למעט
20 שפטור מלשלח כאשר אפרוחים מפריחים או הביצים מוזרות,
21 הגמרא מבררת מנין שכן יש לדרוש: אָמַר לִיה הוּא מִרְבָּנִין
22 (ו-תלמיד חכם) לְרַבָּא, אֵימָא אֵיפְכָא – אמור את הדרשות להפוך,
23 שבמקרה שאין שם [אֵלָא] אֶפְרוּחַ (אלא) אָחָה או בִּיצָה אַחַת,
24 פְּטוּר מִלְשִׁלְחָה, משום שמשמע בכתוב דְּעֵינִין אֶפְרוּחִים או בִּיצִים,
25 והיינו רבים, וְלֵיכָא – אין כי אם אפרוח אחד או ביצה אחת, אבל
26 במקרה שהיו שם אֶפְרוּחִים מְפָרִיחִים או בִּיצִים מוּזְרוֹת, חֵיב
27 לְשִׁלְחָה, משום שְׁנַאֲמַר 'קן' שמשמע קן מְכַל מְקוּם – כל סוג קן.
28 מיישבת הגמרא: לא יתכן לדרוש בדרך זו, שאם בן, נְכַתוּב קָרָא –
29 היה צריך להיות כתוב 'וְהָאֵם רֹבֵצַת עֲלֵיהֶם' כיון שכבר נאמר לפני
30 כן 'אֶפְרוּחִים או בִּיצִים, מֵאָ' – לשם מה נאמר שוב 'וְהָאֵם רֹבֵצַת עַל
31 הָאֶפְרוּחִים או עַל הַבִּיצִים', מוכח שכוננת התורה בזה לְאֶקְוִישֵׁי –
32 להקיש ולהשוות אֶפְרוּחִים וּבִיצִים לְאֶפְרוּחִים, וללמד
33 שאם היו האפרוחים מפריחים פטור מלשלח את האם שאינם דומים
34 לביצים. וכמו כן אם היו הביצים מוזרות פטור מלשלח את האם,
35 שאינם דומים לאפרוחים.

משנה

36 המשנה מביאה דינים נוספים בענין חובת שילוח האם מעל הבנים:
37 שְׁלַחָה – שילח את האם וְחִזְרָה לפני שנטל את הבנים, אִפִּילוּ שְׁלַחָה
38 וחזרה אֶרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה פְּעָמִים, חֵיב שוב לשלח את האם, ואסור לו
39 ליטלה עם הבנים, שְׁנַאֲמַר (בדברים כב ז) 'שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם'.
40 דין נוסף: אָמַר הַרִיבִי נוֹטֵל אֶת הָאֵם לְעַצְמִי, וּמְשַׁלַּח אֶת הַבְּנִים,
41 וכך עשה, לא נפטר מן המצוה, אלא חֵיב לשלח את האם, שְׁנַאֲמַר
42 'שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם'.
43 דין נוסף: שילח את האם וְנוֹטֵל אֶת הַבְּנִים וְשׁוּב הַחִזְרִין לָהּ – לקן,
44 וְאַחַר כֵּן חִזְרָה הָאֵם לְשִׁבְתָּ עֲלֵיהֶן, פְּטוּר מִלְשִׁלְחָה, שכבר קיים את
45 המצוה.
46

גמרא

47 שנינו במשנה: שילח את האם וחזרה חייב לשלחה אפילו ארבעה
48 וחמשה פעמים, שנאמר 'שלח תשלח את האם'. שואלת הגמרא:
49 אָמַר לִיה הוּא מִרְבָּנִין לְרַבָּא, מנין לנו ללמוד מן הפסוק לרבות חיוב
50 שילוח אפילו כמה פעמים, וְאֵימָא – והרי יכול אני לומר 'שְׁלַחָה'
51 משמע חֲדָא וְיִמְנָא – שמחויב לשלחה פעם אחת, וְהַשְׁלַחָה שיש
52 לשמוע ממנו חיוב שילוח נוסף, בא להוסיף רק שמחויב לשלחה תְּרִי
53 וְיִמְנִין – אף פעם נוספת, אך לא יותר מכך.
54 מיישבת הגמרא: אָמַר לִיה רבא, תיבת 'שְׁלַחָה' לבדה משמע שמחויב
55 לשלחה אִפִּילוּ מֵאַה פְּעָמִים, ומתיבה זו בלבד דרשה המשנה
56

57 ששלחה וחזרה אפילו ארבעה וחמישה פעמים חייב לשלח. ותיבת
58 'תְּשַׁלַּחָה' נדרשת לענין אחר, וכך יש לדרוש, אֵין לִי – אילו נאמר רק
59 'שלח' הייתי סבור שחיוב השילוח אינו אֵלָא במקום שצריך את האם
60 לְדַבֵּר הַרְשׁוֹת – לצורך עצמו, אולם כאשר נצרך הוא לאם לְדַבֵּר
61 מִצְוֹת כגון לטהר בה את המצורע, מְנִין שאף באופן זה חייב לשלח,
62 תְּלַמּוּד לומר 'תְּשַׁלַּחָה' מְכַל מְקוּם, שבכל אופן שהוא נהגת מצות
63 השילוח, ואינה נדחית מפני צורך מצוה אחרת.

64 הגמרא מבררת מדוע הוצרכה דרשה מיוחדת מן הכתוב ללמד שאין
65 מצוה אחרת דוחה את מצות שילוח הקן: אָמַר לִיה רַבִּי אֲבָא בְרִיה
66 דְרַב יוֹסֵף פַּר רַבָּא לְרַב כְּהֵנָא, אֵלָא מְעָמָא דְכִתְבָה רַחֲמֵנָא 'תְּשַׁלַּח'
67 – וכי הטעם שאין מצות השילוח נדחית מפני מצוה אחרת אלא הוא
68 רק משום שכתבה התורה תיבת 'תְּשַׁלַּח', הָא לֹא חֵיב הָיָה אֲמִינָא
69 שכאשר צריך את האם לְדַבֵּר מִצְוָה לֹא מחויב לשלחה, והלא גם
70 לולי זאת יש לנו לדעת שחייב, שהרי שילוח הקן מצות עֲשֵׂה וּמְצוֹת
71 לֹא תַעֲשֶׂה הוּא, כלומר, יש בה מצות עשה, שנאמר 'שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת
72 הָאֵם, וּמְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. שנאמר 'לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבְּנִים, וְאֵין
73 עֲשֵׂה כגון של טהרת מצורע האמור בו 'וְלָקַח לְפִטְוֹרָה שְׁתֵּי צִפְרִים'
74 (ויקרא יד ד) דְּוָחָה לֹא תַעֲשֶׂה וְעֲשֵׂה.

75 מיישבת הגמרא: לֹא צָרִיכָא – לא הוצרכה הדרשה מתיבת 'תְּשַׁלַּח'
76 אלא במקרה דְּעֵבֶר וְשִׁקְלָה לָאֵם – שעבר על המצוה ונטל את האם
77 עם הבנים, דְּלֹא עֲבָרִיה – שעל הלאו של 'לא תקח' כבר עבר,
78 ומעתה עֲשֵׂה הוּא דְאֵיכָא – אין עליו אלא מצות עשה של 'שלח
79 תשלח' לשלחה, ובוה היינו סבורים דְּלִיתֵי עֲשֵׂה – שיבוא העשה של
80 טהרת המצורע וְלִידְחֵי עֲשֵׂה – וידחה את העשה של שילוח הקן, קָא
81 מְשַׁמְעֵי לִין 'תְּשַׁלַּח' שחייב לשלחה.

82 הגמרא מקשה על האמור לעיל שאם נטל את האם עם הבנים כבר
83 עבר על הלאו ואינו יכול לתקנו עוד אלא רק לקיים את העשה.
84 במסכת מכות (טו) שנינו ברייתא בענין לאו הניתק לעשה, דהיינו
85 שלאחר שכתבה התורה את איסור הלאו תעשה, הוסיפה דבר אף
86 עשה, ובכך מלמדת שאף שעבר על הלאו יש בקיום העשה יתוק
87 מהלאו ויפטר מן המלקות, וכך שנינו שם, כל מצות לא תעשה יתוק
88 בה קיום עשה, קיים עשה שבה, פטור, ביטל עשה שבה, חייב. ונחלקו
89 רבי שמעון בן לקיש ורבי יוחנן במה תלוי חיוב המלקות, וכיצד יש
90 לגרוס בברייתא, רבי שמעון בן לקיש סובר שיש לשנות בברייתא
91 'קיימו ולא קיימו', כלומר חיוב המלקות תלוי בקיום העשה אם קיים
92 או לא קיים. ורבי יוחנן סובר שיש לשנות 'ביטלו ולא ביטלו', כלומר
93 חיוב המלקות אינו תלוי רק אם קיים העשה, אלא תלוי הוא בביטול
94 העשה, שאם ביטל את העשה חייב, ואם לא ביטל אינו חייב. מקשה
95 הגמרא: הִנֵּיחָא לְמֵאן דְּתַנִּי – דברים אלו נכונים לפי השונה
96 בברייתא (טו) לגבי לאו הניתק לעשה, 'קיימו ולא קיימו', כלומר
97 שחיוב המלקות תלוי בקיום העשה, לשיטתו כשנטל את האם ולא
98 שלחה, לא קיים את העשה וכבר עבר על הלאו, ומעתה נשאר לו
99 רק העשה, והיה מקום לומר שהעשה של טהרת המצורע ידחהו.
100 אֵלָא לְמֵאן דְּתַנִּי בְּרִייתָא 'בְּטָלוּ וְלֹא בְּטָלוּ', שאפילו שעדיין לא
101 קיימו אינו לוקה, אלא רק כשביטל את העשה לגמרי שלא יוכל
102 לקיימו, אם כן כל כְּפָתָה דְּלֹא שְׁחַמְתָּה לָאֵם, לֹא עֲבָרִיה לְלֹא – לא
103 עבר על הלאו, ועדיין יש במצות השילוח עשה ולא תעשה, ובודאי
104 שאין מצות עשה אחרת דוחה אותה, ולשם מה הוצרך פסוק ללמדנו
105 שאין העשה נדחית מפני מצוה אחרת.

106 ותו – ועוד יש להקשות, לְשִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה (במשנה להלן) דְּאָמַר שאם
107 נטל את האם עם הבנים לוקה ואינו מחויב יותר לשלחה, וביארו
108 בגמרא (א"ט) טעמו שסבר שמה שאמרה תורה 'שְׁלַחָה', מְעִיכָא – רק
109 לפני שנטלה אפילו, אבל לאחר שכבר נטלה אינו מצוה לשלחה,
110 והיינו שעשה זה אינו בא כלל לניתוק הלאו שאם עבר ולקח שישלח
111 ויפטר, ואם כן אי אפשר להעמיד את הפסוק 'תְּשַׁלַּח' באופן שעבר
112 ונטלה, שהרי אִפִּילוּ עֲשֵׂה נְמִי לֵיכָא – במקרה זה שנטל את האם
113 עם הבנים אין לו אפילו מצות עשה לשלחה, ובודאי יש לו ליטלה
114 לצורך מצוה כגון לטהרת המצורע, שהרי אפילו לדבר הרשות רשאי
115 ליטלה.

17 טְמֵאָה [מְטֵמְאָה]. וּמִצְוָה זוֹ כּוֹלֶלֶת טְמֵאֵת נְדָה
18 וְכָל-דִּינֶיהָ.

19 **יום שישי כ"א מרחשון ה'תשע"ב**
20 מצות עשה ק.

21 המצוה המְשַׁלֶּמֶת מָאָה — הַצּוּוֵי שְׁנֹצְטוּיֵנוּ
22 לְהִיּוֹת הַיּוֹלְדֵת טְמֵאָה. וּמִצְוָה זוֹ כּוֹלֶלֶת כָּל-דִּינֵי
23 הַיּוֹלְדֵת.

24 **יום שבת קודש כ"ב מרחשון ה'תשע"ב**
25 מצות עשה קו.

26 המצוה הק"ו — הַצּוּוֵי שְׁנֹצְטוּיֵנוּ לְהִיּוֹת זָכָה
27 מְטֵמְאָה, וּמִצְוָה זוֹ כּוֹלֶלֶת הַלְכוֹת הַדְּבָרִים שְׁבָהֵם
28 הִיא נְעֻשִׁית זָכָה, וְאִיךָ מְטֵמְאָה זּוֹלְתָה אַחַר
29 שְׁנֹעֲשֶׂתָה זָכָה.

1 כָּלוּ, כְּלוֹמֵר: סֵדֶר טְהוֹרוֹת, פְּרוּשׁ שְׁאִין צָרִיךְ
2 לְעֵין בְּסֵפֶר אַחַר עֲמוֹ בְּשׁוּם דְּבָר מֵעֲנִינֵי
3 הַטְּמֵאָה וְהַטְּהָרָה.

4 **יום רביעי י"ט מרחשון ה'תשע"ב**
5 מצות עשה קא.

6 המצוה הק"א — הַצּוּוֵי שְׁנֹצְטוּיֵנוּ לְהִיּוֹת אָדָם
7 מְצַרֵעַ (שנראתה לבנונית בעורו) טְמֵא [מְטֵמְאָה].
8 וּמִצְוָה זוֹ כּוֹלֶלֶת כָּל-דִּינֵי צָרַעַת אָדָם: מֵה מְמַנָּה
9 טְמֵא וּמֵה מְמַנָּה טְהוֹר, מֵה מְמַנָּה צָרִיךְ הַסֵּגֵר
10 (שבעת ימים), וּמֵה שְׁאִינֵנוּ צָרִיךְ, וּמֵה שְׁצָרִיךְ עִם
11 הַהֵסְגֵר — גְּלוּחַ, כְּלוֹמֵר: תְּגַלַּחַת (מסביב) הַנְּתֵק
12 (שמו של נגע כשהוא במקום שער) — וְזוֹלַת זֶה
13 מִפְּרָטֵי דִּינֶיהָ וְאִיכוֹת טְמֵאָתָה.

14 **יום חמישי כ' מרחשון ה'תשע"ב**
15 מצות עשה צט.

16 המצוה הצ"ט — הַצּוּוֵי שְׁנֹצְטוּיֵנוּ לְהִיּוֹת הַנְּדָה

המשך ביאור למס' חולין ליום שני עמ' א

31 מְשַׁלַּח – אינו מחויב לשלח את האם, לפי שלא יתכן בכך את האיסור
32 שכבר עשה. וְהַכְּמִים אוֹמְרִים, מְשַׁלַּח את האם משום מצות 'שלח
33 תשלח את האם', וְאִינֹו לֹזְקָה, לפי שמצות השילוח היא תקנת הלאו.
34 זֶה הַכֹּלֵל בְּכָל הַתּוֹרָה, כָּל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שֵׁשׁ בָּהּ קוֹם עֲשֵׂה –
35 מצוה שיש בה איסור שלא לעשות דבר מה, ומלבד זאת גם ציווי
36 לתקן את הלאו, אִין לֹזְקִין עָלֶיהָ אָף אִם עֵבֵר עַל הַלֹּא, שִׁיכוֹל
37 לתקנו על ידי העשה ולהיפטר מן המלקות.

גמרא

38 הגמרא מבררת מהו טעמו של רבי יהודה ששילוח האם לאחר שכבר
39 נטלה אינו מתקן את הלאו שעבר בנטילתה: כְּעֵי – הסתפק רבי אבא
40 בַּר מַמְל, מהו מְעַמָּא דְרַבִּי יְהוּדָה שאף שהלאו של 'לא תקח האם
41 על הבנים' נחשב לאו הניתק לעשה של 'שלח תשלח את האם', מכל
42 מקום לוקח ואינו משלח, האם הוא מְשׁוּם דְכָבֵר שאף לֹא שְׁנִיתֵק
43 לְעֲשֵׂה לֹזְקִין עָלָיו, שאין העשה תיקון ללאו, או דְלִמָּא שבאמת
44 כְּעֵלְמָא קָבֵר לֹא שְׁנִיתֵק לְעֲשֵׂה אִין לֹזְקִין עָלָיו, וְהָבֵא במצות
45 שילוח הקן שסובר שאין העשה מתקן את הלאו הִינֵנוּ מְעַמָּא מְשׁוּם
46 דְקָסְבֵר 'שֵׁלַח' מְעַקְרָא מְשַׁמְעַ – המצוה לשלח את האם הינה
47 דווקא מיד ולא לאחר שכבר נטלה.

48 מוכיחה הגמרא: תָּא שְׁמַע, שנינו ברייתא, נָבֵב וְגוֹזֵל, יִשְׁנֵן בְּכֹלֵל
49 מְלָקוּת, ואינם יכולים להיפטר על ידי השבת הגנבה והגזלה, דְבָרֵי
50 רַבִּי יְהוּדָה. מוכיחה הגמרא את שיטתו של רבי יהודה מברייתא זו,
51 וְהָא הָבֵא דְלֹא שְׁנִיתֵק לְעֲשֵׂה הוּא – והרי הלאו של גזילה ניתק
52 לעשה של ההשבה, דְרַחֲמֵנָא אָמַר (ויקרא יט ב), לֹא תְגוֹל, הרי הלאו,
53 ונאמר בה גם עשה 'והשיב את הגזלה' (ויקרא ה ב), שמשמע שאם
54 עבר וגזל הרי הוא מצווה להשיב את הגזלה, שְׁמַע מִינָה מְעַמָּא
55 דְרַבִּי יְהוּדָה במשנתו הוא מְשׁוּם דְקָסְבֵר לֹא שְׁנִיתֵק לְעֲשֵׂה לֹזְקִין
56 עָלָיו.

57 מקשה הגמרא: אָמַר (ליח) [להו] רַבִּי זִוְרָא, לֹא אָמִינָא לְכוּ – וכי
58 לא אמרתי לכם מכבר, כָּל מַתְנִיתָא – כל ברייתא דְלֹא תְנִינָא בֵי –
59 שלא נשנתה בבית מדרשם של

1 הגמרא חוזרת בה ומבארת שהדרשה מתיבת 'תשלח' המלמדת
2 לחייב שילוח אף כאשר נדחית בכך מצות עשה אחרת, נצרכת
3 למקרה אחר: אֵלְמָ אָמַר מַר בַּר רַב אֲשֵׁי, הדרשה מתיבת 'תשלח'
4 לחייב שילוח אפילו במקום מצוה הוצרכה למקרה כְּגוֹן שְׁנִמְלִיחָה לאם
5 על מְנַת לְשַׁלַּח, דְלֹא לִיבָא – שאינו עובר על הלאו של 'לא תקח'
6 וגו' שהוא איסור ליטול את האם, לפי שבשעת נטילתה היה בדעתו
7 לשלחה, ורק עֲשֵׂה של 'שלח תשלח' הוּא דְאִיבָא, וְהִינֵנוּ סבוּרִים
8 דְלִיתֵי עֲשֵׂה – שיבוא העשה האחר (כגון של טהרת המצורע), וְלִיתֵי
9 עֲשֵׂה של שילוח הקן, לימדתנו התורה בתיבת 'תשלח' שחייב
10 לשלחה אפילו במקום מצוה.

11 הגמרא מבררת מדוע במקרה שאין במצות שילוח הקן אלא עשה
12 בלבד היינו סבורים שיש לדחותה מפני מצות עשה אחרת. שואלת
13 הגמרא: מַאי אוֹלְמִיָּה דְהָאֵי עֲשֵׂה – במה גדול כח העשה של טהרת
14 המצורע מֵהָאֵי עֲשֵׂה של שילוח הקן, שלכן היינו סבורים שיש לדחות
15 את מצות השילוח מפני צורך טהרת המצורע. מיישבת הגמרא:
16 סְלִקָא דְעֵתָךְ הוּאִיל וְאָמַר מַר וְהֵלֵא הוּא רַבִּי יִשְׁמַעֵאל (שבת קטו),
17 גְדוֹל שְׁלוֹם שְׁבִין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ – חשוב הוא ענין טהרת אשה לבעלה,
18 שְׁהָרֵי אָמַרְהָ תוֹרָה, שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא שְׁנִכְתָּב בְּקוּדְשָׁה
19 וְיָמָּה עַל הַמֵּים בהשקאת סוטה, שעל ידי זה מתברר אם טהורה היא
20 ומוותרת לביתה, על אף שמחיקת השם עון חמור הוא, וְהָאֵי מְצוּרֵעַ
21 כִּיּוֹן דְכַמָּה דְלֹא מִפְּהֵר מִנְגַעוּ אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמַּטָּה, דְכַתִּיב לַגִּבִּי
22 שִׁבְעַת הַיָּמִים שִׁבִין הַבָּאֵת הַצִּיפְרִים לְהַבָּאֵת קֶרְבָּנוֹתַי (ויקרא יד ח)
23 וְיִשָּׁב מַחוּץ לְאַחֲלוֹ שְׁבַעַת יָמִים, ודרשו 'אחלו' זו אשתו, מִכָּאֵן
24 לַמְדוּנו שְׁאָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמַּטָּה, מֵהוּ דְתִימָא כִּיּוֹן דְאָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ
25 הַמַּטָּה, וטהרת הציפרים תביאו לידי היתר, לִיתֵי עֲשֵׂה דִידיה – יבוא
26 העשה של טהרת המצורע וְלִיתֵי עֲשֵׂה דְשְׁלוֹתֵי הַקָּן, קָא מְשַׁמְעַ לֵן
27 'תשלח' אפילו לדבר מצוה.

משנה

28 הַנּוֹטֵל מִקֵּן צִיפּוֹר אֶת הָאֵם עַל [–] מַעַל] הַכְּנִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר,
29 לֹזְקָה, מְשׁוּם שֶׁעֵבֵר עַל הַלֹּא שֶׁל 'לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבְּנִים', וְאִינֵנוּ

מבאר הגמרא: **אמר רב יהודה, כדו שפחא מתחת ידו - עד**
 שתפרח ותצא מרשותו שלא יוכל לשלוח ידו ולתופסה, ובכך קיים
 את המצוה שיכול מעתה לשוב ולתופסה.
 הגמרא דנה בענין מצות השילוח, האם צריך שתוכל לעוף בכנפיה,
 או די בכך שיכולה להלך אף שאינה יכולה לעוף, שואלת הגמרא:
במה משלחה - כיצד יעשה בכדי שיהא נחשב בכך ששילחה.
 מביאה הגמרא מחלוקת אמוראים: **רב הונא אמר, שילוח נקרא**
 אפילו באופן שתלך **ברגליה** בלבד, והיינו אף שחתך את נוצותיה
 ואינה יכולה לעוף. **רב יהודה אמר, שילוח נקרא דווקא באנפיה** -
 בכנפיה, אבל אם חתך את נוצותיה לא יצא ידי מצות שילוח. מבארת
 הגמרא את טעמם: **רב הונא אמר ברגליה**, טעמו הוא משום **דכתיב**
לענין שכר הצדיקים לעתיד (ישעיה לב ט) 'אשר יבא עליהם על כל מים
משלחי רגל השור ונתחמור', הרי שאף הליכה ברגל נקראת שילוח.
רב יהודה אמר באנפיה, טעמו הוא משום שאף שמצינו שילוח ברגל
 מכל מקום **[רגל] דהא** - רגלה של העוף **כנפיה נינהו** - הלא הם
 הכנפים שלה, ולכן אם אינה יכולה לעוף בהם אינה נקראת
 משולחת.
 מביאה הגמרא מעשה שרב יהודה הורה להלכה למעשה כשיטתו:
ההוא - היה אדם **דנזינהו לנפה** - שגזז את הנוצות מכנפי האם, כדי
 שלא תוכל לעוף, **ושלחה ואחר כך תפשה**, וזו היתה כוונתו בגזיזת
 הכנפים שיכול לשוב וליתלה, **נגדיה** - הלכה אותו **רב יהודה, ואמר**
ליה לאותו אדם, ויל רבי לה נדיפיה ושלחה - לך והמתן עד שיחזור
 ויגדלו נוצותיה ושוב תשלח אותה. מקשה הגמרא: **כמאן** - כשיטת
 איזה תנא של משנתנו הורה רב יהודה שגם לוקה וגם מחויב
 לשלחה, **אי כרבי יהודה** במשנתנו, הרי לשיטתו לוקה **ואין משלחה**,
 לפי שסבר שהמצוה לשלח היא רק קודם שנטלה, ומדוע חייבו רב
 יהודה לחזור ולשלחה, **ואי כרבנן** שבמשנתנו, הרי לשיטתם **משלחה**
ואין לוקה, לפי שסברו שלא זו היתה לעשה, ומדוע הלכה רב
 יהודה. מתרצת הגמרא: **לעולם הורה כרבנן, והמלקות שהלכה לא**
היא אלא מכת מידות - מכות של מוסר, שאינם אלא **מדרבנן**, ואין
 למלקות אלו קצבה אלא מלקוה עד שיקבל עליו לקיים את המצוה.
 הגמרא מביאה מעשה נוסף בענין מצות שילוח הקן: **ההוא דרמא**
לקמיה דרבא - שבא לפני רבא, **אמר ליה** - שאלו, קן של עוף טהור
 הנקרא **תימיה**, מהו - מה דינו לענין מצות שילוח הקן. **אמר רבא**
 לעצמו, וכי לא **ידע האי נברא דעוף טהור חייב לשלוחי**, הלא דבר
 ברור הוא, **אמר ליה רבא לאותו השואל, דילמא** - שמא מה שבאת
 לשאל אם יש חיוב שילוח, היינו משום **דחרא ביצתא הוא דרמא**
 - ביצה אחת בלבד מוטלת באותו הקן, והסתפקת אם יש חיוב שילוח
 בזה, מאחר שבתורה נאמר **(דברים כב ט) 'אפרחים או ביצים' בלשון**
רבים, אמר ליה - אמר אותו אדם לרבא **(האי ידעי לך) [אין - אכן]**
אין בן זה אלא ביצה אחת זהו היא שאלתי אם יש חובת שילוח
במקרה זה, אמר ליה - אמר לו רבא, **ומאי תבעי לך** - ומה הוא
 ספיקא, הלא **הא מניתינן היא** - במשנתנו מפורש דין זה, שכך שנינו
אין שם אלא אפרוח אחד או ביצה אחת חייב לשלחה, הלך אותו
 אדם **ושלחה לאם, ואהדר לה רבא פרוסתקי** - והעמיד רבא סביב
 הקן מצודות ותפסה.
 מקשה הגמרא: איך עשה זאת רבא, **וליהוש לחדא** - היה לו
 לחשוש שיחשדוהו שהורה לו לשלחה רק כדי שהוא יוכל לתופסה.
 מתרצת הגמרא: **כלאחר יד** - רבא עשה זאת באופן שלא יבחן בכך
 המשלח, שהעמיד את המזימות מרחוק.
 הגמרא מביאה ברייתא הדנה בחיוב שילוח הקן ואיסור גזל בינים
 מדבריות הבאות לקנן בשוכך שבחצר או בעלייה: **תנו רבנן**
ברבייתא, ויני שוכך ויני עלייה - יונים מדבריות הפורחות כל היום
 בשדות ובערב באות לקנן בשוכך שבחצר או בעליית הבית, הרי
 האמהות הרובצות על הבנים **חייבות בשלוחי**, אם רוצה הוא ליטול
 האפרוחים, לפי שאין הקן בכלל **'מזומן' הפטור משילוח, ואסורות**
משום גזל רק מפני דרכי שלום, אבל לא מדאורייתא שהרי הפקר
 הם.
 מקשה הגמרא: **ואי איתא להא** - ואם נכון הוא מה **דאמר רבי יוסי**
 המשך בעמוד קלג

רבי חייא ובי רבי אושעיא, משפשפתא היא - בחזקת משובשת היא,
ולא תותבו מינה בי מדרשא - ואין להקשות הימנה בבית המדרש,
 ואף כאן יתכן שהגירסא שלפנינו משובשת, **דלמא אין בכלל**
מלקות ארבעים תניא - שמא הגירסא הנכונה בברייתא היתה שגגה
 וגזלן אינם בכלל חיוב מלקות, ומשום שאהרת הלאו שלחם ניתקה
 לעשה, ואף רבי יהודה סובר שאין לוקין על לאו בזה, ואין לפשוט את
 הספק בביאור שיטתו במשנה.
 הגמרא מביאה ברייתא אחרת [ששנו רבי חייא ורבי אושעיא] לפשוט
 מה היא שיטתו של רבי יהודה בענין לאו הניתק לעשה: **תא שמע**
מברייתא דתני -ששנו רבי אושעיא ורבי חייא, התורה מצוה כי
תקצר קצירך בדרך ושכחת עמר בשדה לא תשוב לקחתו ^{(דברים כד}
^{ט)}, ואם עבר על כך **ושב ונטל את העומר השכוח, וכמו כן לענין**
הציווי 'ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה לקצר' ^{(ויקרא}
^{ט ט)}, אם עבר על כך **וכלה את כל השדה בלא להניח פאה לעניים,**
ישנן בכלל מלקות ארבעים - הרי הוא לוקה ארבעים מלקות, על
 אף שלאויין אלו הם לאו הניתק לעשה, **דבר רבי יהודה**. מייקת
 הגמרא: **שמע מינה** - מוכח מברייתא זו לענין משנתנו **דטעמיה**
דבר רבי יהודה המחייב מלקות בנוטל אם על הבנים, הוא משום
דקסבר בכל לא תעשה שבתורה שאף שהוא **לאו שניתק לעשה,**
 מכל מקום לוקין עליו.
 דוחה הגמרא: **דלמא התם בענין הלאו של שכחה ופאה היינו מטעמא**
 שלפי רבי יהודה לוקה עליהם ואינו נפטר במה שיניחם עתה לעניים,
דקסבר 'תעווב' מעיקרא משמע - משמעות הציווי 'תעווב' היינו
 שמתחילה יעזבם בשדה ולא יטלם לעצמו, אבל אין במשמע שאם
 עבר ונטלם מצווה לעזובם עתה, אבל בגולן שהעשה של השבת
 הגולה ודאי נאמר לאחר שכבר גזל, יתכן שאף רבי יהודה מודה
 שאין לוקין עליו.
 הגמרא מביאה ברייתא שמפורש בה שרבי יהודה סבר שלא הניתק
 לעשה אין לוקין עליו: **אמר רבא לרב הונא, אי שמיך תא שמע**
מברייתא ששינונו בננין נותר, נאמר בתורה במצות אכילת קרבן פסח
בליל חמישה עשר בענין שמונת ימי 'לא תותרו ממנו עד בקר וגו',
דתתר ממנו עד בקר באש ושרפו, הרי שלכן **כא הכתוב ליתן**
עשה אחר הלא תעשה, לומר לך שאין לוקין עליו, לפי שהעשה
 של שריפה היא תקנתו של הלאו, **דבר רבי יהודה**, מוכיחה הגמרא:
שמע מינה ממה שפטר רבי יהודה את המותר ממלקות מחמת
 שהוא לאו הניתק לעשה, שרבי יהודה סובר שלא הניתק לעשה אין
 לוקין עליו, ואם כן, **מטעמא דרבי יהודה** במשנתנו שהנוטל את האם
 אינו נפטר מן המלקות בשילוחה, הרי הוא **משום דקסבר** שהעשה
'שלח תשלח את האם' מעיקרא משמע - משמעותו היא שכך היא
 מצות השילוח, לשלח את האם מיד בראותו את הקן, אבל אין
 במשמע שלאחר שעבר ונטלה מצווה לשלחה, מסיקה הגמרא: **שמע**
מינה - בודאי כך אכן משמע מברייתא זו, ונפשט הספק בענין טעמו
 של רבי יהודה.
אמר ליה רב אידי לרב אשי, מתניתין נמי דיקא - ממשנתנו עצמה
 יש להוכיח שטעמו של רבי יהודה אינו משום שסבר שלא הניתק
 לעשה לוקין עליו, **דקתני** - שהרי לשון משנתנו הוא **הנוטל אם על**
הבנים, רבי יהודה אמר לוקה ואין משלחה, ואי סלקא דעתך
מטעמא דרבי יהודה המחייב מלקות הוא משום שסבר שלא שניתק
לעשה לוקין עליו, אם כן לוקה **ומשלח מפעי ליה** - היה לו לומר
 שאף שלוקה על הלאו, מכל מקום עדיין הוא מצווה לשלח את האם,
 אלא ודאי טעמו משום שהעשה 'שלח' משמע רק מתחילה לפני
 שנשלח את האם לעצמו ולכן אינו מצווה עתה לשלחה. דוחה הגמרא:
ודלמא הכי קאמר במתניתין - כך כוונתו של רבי יהודה במה
 שאמר במשנתנו שהנוטל אם על הבנים לוקה ואינו משלח, כלומר
שאין נפטור בשילוח האם מן המלקות שהתחייב מחמת נטילתה עם
 הבנים, **עד דמלקין ליה** - עד שילקוהו [להוציא משיטת החכמים
 שבשילוחה נפטר], ואכן מצות עשה יש עליו לשלחה.
 הגמרא דנה מהו המרחק הנקרא 'שילוח' במצות שילוח הקן. מבררת
 הגמרא: **עד כמה משלחה** - עד לאיזה מרחק עליו לשלח את האם.

38 לְחֶצְרוֹ, ומכל מקום לא קשה מדברי רבי יוסי בר רבי חנינא
 39 שחצירו קונה לו והרי הם כמזומן, שכן כָּל הַיָּבֵא דִּיאִהוּ מְצִי
 40 זָבִי - כל היכן שמותר לבעלים עצמו לזכות בדבר המונח בחצירו,
 41 חֶצְרוֹ נִמְי זָבִי - אי יכולה גם חצירו לזכות זאת עבורו, וְכָל הַיָּבֵא
 42 דִּיאִהוּ לֹא מְצִי זָבִי - וכל היכן שלבעלים עצמו אסור לזכות
 43 בדבר המונח בחצירו, חֶצְרוֹ נִמְי לֹא זָבִי לִיה - אף חצירו אינה
 44 יכולה לזכות עבורו, ולכן אינם נחשבים כמזומן וחייב בשילוח.
 45 מקשה הגמרא: אִי הָבִי שחובת השילוח היא כאשר הבעלים עדיין
 46 לא זכו בביצים, אִמְאִי אֲסוּרוֹת משום גזל רק מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם ולא
 47 יותר, הרי איך שנעמיד יהיה קשה, אִי דְשִׁלְחָה - אם כבר שילח את
 48 האם, נמצא שחצירו קנתה לו את הביצים, ושבו גִּזְל מַעֲלִיא הוּא -
 49 יש משום גזל דאורייתא בנטילת הביצים, אִי דְלֹא שִׁלְחָה עדיין את
 50 האם ולא זכה בביצים, מכל מקום אסור ליטול את הביצים
 51 מדאורייתא כיון דשְׁלוּחֵי פְּעִי - שהרי הוא מצווה לשלח את האם
 52 לפני נטילת הביצים כדברי רב יהודה. מתרצת הגמרא: מדובר אכן
 53 שעדיין לא שילח את האם, ואף על פי כן אמרו שאין איסור בנטילתם
 54 אלא מפני דרכי שלום, שכן מדובר בְּקָמָן - שהבא ליטלם קטן הוא
 55 הפטור מן המצוות. שואלת הגמרא: קָמָן פֶּר דְרָכֵי שְׁלוֹם הוּא - וכי
 56 קטן ישנו בכלל חיובים מפני דרכי שלום. מתרצת הגמרא: הָבִי קָאֲמַר
 57 - כך כוונת הברייתא, אָבִיו שֶׁל קָמָן חַיִּיב לְהַחְזִיר (לו) לבעל החצר
 58 מִפְּנֵי דְרָכֵי שְׁלוֹם.
 59 הגמרא מביאה מעשה כהוראה הנוכרת שכל עוד אין הבעלים
 60 יכולים לזכות בביצים אף החצר אינה זוכה עבורם: לֹוי פֶּר סִימּוֹן
 61 אֶקְנִי פִירוֹת שׁוֹכְבוֹ - הקנה את האפרוחים והביצים שבשוכבו לְרַב
 62 יְהוּדָה, אֲתָא לְקַמְיָה דְשִׁמּוּאֵל - בא רב יהודה לפני שמואל ושאלו
 63 כיצד לנהוג, אָמַר לִיה שִׁמּוּאֵל זִיל טְרוּף אֶקָן - לך והקש על הקן,
 64 דְלִירְתַנְבְּהוּ - כדי שהאפרוחים יתרוממו מיראת הקול וקָנִינְהוּ - ובכך
 65 תקנה אותם.
 66 הולכת הגמרא ומבארת מה הוצרך רב יהודה לשאול משמואל ומה
 67 השיבו שמואל. שואלת הגמרא: לְמֵאִי - לשם מה הורה לו שמואל
 68 לעשות זאת, אִי לְמִקְנָא - אם בכדי לקנות את הקן בקנין הגבהה כדי
 69 שלא יוכל לוי בר סימון לחזור בו, מדוע עליו לקנות דווקא בקנין זה,
 70 לְקַנִּינְהוּ לִיה בְּסוּדָר - הרי יכול היה לוי בר סימון להקנות לו בקנין
 71 חליפין שרגילים להקנות בו, אִי בְּיוֹם טוֹב - ואם משום שהיה זה לפני
 72 יום טוב, והוצרך להכניס ולהזמין את היונים שרוצה לשחוט ולאכול
 73 קודם, בכדי שיוכל לשחטם ביום טוב ולא יהיו אסורים משום
 74 מוקצה,

1 פֶּר רַבִּי חֲנִינְא, חֶצְרוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנֶה לוֹ את המונח בתוכה בקנין
 2 חצר, שְׁלֹא מְדַעְתּוּ - אף בלא שידע שהדבר מונח בתוכה, נמצא
 3 שיונים אלו קנויים לו, ואם כן קָרִי בָאֵן - שייך כאן מה שאמר
 4 הכתוב 'כִּי יִקְרָא קֵן צְפוּר לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ' (דברים שם) שדרשו מכך שחוב
 5 שילוח הוא רק במקום שבא לידו הקן באקראי, פֶּרֶט לְמוֹמָן - פרט
 6 לקן הנמצא כבר ברשותו שאין בו חובת שילוח, ויונים אלו הרי גם כן
 7 מזומנים ברשותו ומדוע חייב בהם בשילוח.
 8 מתרצת הגמרא: אָמַר (רב) [רַבָּא] בִּיצָה עִם יִצְיָאָה רִיבָה - משעה
 9 שיצאה רובה מן האם המטילתה הוא דִּאֲחֵיב בְּשִׁלּוּחָה - כבר חלה
 10 חובת שילוח על האם, אולם מְקַנָּא - לענין שתהא החצר קונה לא
 11 קָנִי עַד דְתַפּוּל כּוּלָה לְחֶצְרוֹ, לפי שכל זמן שהיא אדוקה בגוף האם
 12 נחשבת כגופה, כיון שיכולה לפרוח עם הביצה למקום אחר, וְכִי
 13 קָתְנִי בברייתא שְׁחִיבּוֹת בְּשִׁלּוּחָה, היינו מְקַמֵּי - לפני דְתַפּוּל לְחֶצְרוֹ,
 14 והיינו שאם בא אדם ומצא את האם מטילה ביצה ויצאה רובה ועדיין
 15 לא נחה חייב לשלחה, שבשעה זו אינה נחשבת מזומנת, שעדיין לא
 16 נפלה לחצירו.
 17 הגמרא הבינה שחובת השילוח ואיסור גזל ששינוי בברייתא שניהם
 18 עוסקים באותו ענין. מקשה הגמרא: אִי הָבִי שחובת השילוח הוא רק
 19 בעוד הביצה באויר, אִמְאִי שנינו שִׁמּוּאֵל מְשׁוּם גִּזְל, הלא עדיין
 20 לא נחו בקרקע החצר שיהיו קנויים לו בכך. מתרצת הגמרא: איסור
 21 הגזל מפני דרכי שלום ששינוי בברייתא, היינו אִמְאֵם - אפילו על
 22 האם, ומשום שדעתו עליה, וממילא אף הביצים האדוקות בה
 23 אסורות שהרי דינם כגוף האם. וְאִיבְּעִית אִימָא, לְעוֹלָם אֲבִיצָה -
 24 שאכן איסור הגזל אמור כלפי הביצים בעודם אדוקים בגוף האם,
 25 שאף שלא קנתה לו חצירו מכל מקום אסורים מפני דרכי שלום,
 26 ומשום שפִּיצָה בְּיוֹן דְנִפְסִיק לִיה רִיבָה - מיד שיצאה רוב הביצה
 27 לאויר העולם דְעִתִּיהָ עָלֶיהָ - דעת הבעלים לזכות בה, מה שאין כן
 28 כלפי האם שלא בבקל לתופסה ואינו מתקוטט עם מי שלקחה, אין
 29 איסור אפילו מפני דרכי שלום.
 30 לאחר שהתבאר שחובת שילוח הקן ביוני שובך ויוני עליה הרי
 31 היא דווקא בעוד שלא נחה הביצה בקרקע החצר, מביאה הגמרא
 32 דין שלפיו יש להעמיד את חובת השילוח אף לאחר שכבר נחה
 33 הביצה בחצר: וְהִשְׁתָּא - ומעתה לפי מה דְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר
 34 רַב, אֲסוּר לְזַבּוֹת בְּבִיצִים שְׁהָאֵם רִיבְצָת עָלֶיהֶן - אסור לפשוט
 35 ידו תחת האם לקבל את הביצים שתחתיה, משום שְׁנִאֲמַר 'שִׁלְחָה
 36 אֶת הָאֵם' וְהָדָר - ורק לאחר מכן 'הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ', אֲפִילוּ
 37 תִּימָא - אפילו תאמר שחובת השילוח היא אף עַל גַּב דְנִפְל

אגרות קודש

ב"ה, כ"ח מ"ח, תשי"ט

ברוקלין.

שלום וברכה!

... ויהי רצון שבקרוב ממש יקוים היעוד דלילה כיום יאיר ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר וכו' וכדיוק
 רבותינו נשיאנו, שאפילו בשר הגשמי כפשוטו ירגיש כבוד ה' (שלמעלה משם אלקים בגימטריא הטבע
 אלקות המלושב בטבע, שהרי לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתקה, שמש ה' מהנרתק ומגן דשם אלקים,
 וכמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקים, עיין שער היחוד ר"פ ד').

ברכה לבשו"ט בכל האמור.